

Gyebnár Gyuláné

A pénzügyi közvetítőrendszer

A követelménymodul megnevezése:

Pénzügyi feladatok

A követelménymodul száma: 1969-06 A tartalomelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-002-50

A PÉNZÜGYI KÖZVETÍTÉS SZEREPE, INTÉZMÉNYEI

ESETFELVETÉS–MUNKAHELYZET

Kereskedelmi bank értékpapír osztályán dolgozik. Nap, mint nap az ügyfelek azzal a kérdéssel keresik meg, hogy adjon tanácsot, mibe érdemes befektetniük megtakarított pénzüket. Miből, és hogyan szerezhetnek információt? Figyelik a Pénzügyminisztérium, a tőzsde és a MNB által kiadott tájékoztatókat, de nem érzik biztonságban a pénzüket.

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

A XIX. század és a történelem legmeggrázóbb pénzügyi történet köthető az angol vasúttársaságok részvényeinek felvásárlásához 1847-ben. Ennek oka az volt, hogy csak azok a társaságok voltak vonzóak a befektetők számára, amelyeket királyi vagy parlamenti döntés ruházott fel a korlátolt felelősséggel történő működés jogával. Ilyenek voltak a vasúttársaságok. Miközben Angliában a befektetők rengeteg pénzt fektettek vasúti részvényekbe, Amerikában kitört az aranyláz.

1. ábra. Korabeli vonat

Nagy mennyiségű arany jelent meg a piacon, ennek következtében az Egyesült Államok áttért az aranystandard-pénzrendszerre. A következő, 1857-es amerikai bankválság gyors lefolyású volt, amely átterjedt a világ más részeire is. Az Amerikából induló 1907-es nemzetközi bankválság során több száz amerikai bank ment csődbe. Az USA-ban 1911-ben megalakult a Szövetségi Tartalékrendszer (Federal Reserve System), amely 12 regionális tartalékbankból állt, és ezekhez kapcsolódtak az egyes államok pénzintézetei.

A MONETÁRIS IRÁNYÍTÁS SZÜKSÉGSZERŰSÉGE

A napjainkban zajló válság megértése kikényszeríti, hogy keressünk példákat a történelemben. Miért szükséges a monetáris irányítás, és hogyan zajlik? A ciklikusan végbemenő válságok komoly fejtörést adnak a gazdasági szakembereknek, politikusoknak. A pénz megjelenése, a termelés kibővülése, tömegszerűvé válása, a nagyfokú munkanélküliség megjelenése szükségessé tette a monetáris irányítást. Elég korán, – több száz éve – észrevették, hogy nem csak a pénz hiánya, hanem a bősége is komoly gondot okozhat akkor, ha nincs jó helyen, és nincs mögötte olyan cél, amely a létét igazolja.

A monetáris politika lényege, hogy az állam a központi bankon keresztül – többnyire közvetve – a pénzmennyiség szabályozásával avatkozik be a gazdaságba. A pénzügyi intézményeken keresztül valósul meg a monetáris irányítás, melynek legfontosabb szereplői a monetáris közvetítők.

A gazdaság résztvevőinek fizetési szokásai viszonylag stabilak, de ennek ellenére a készpénz és a látra szóló követelések megtartása állandóan ingadozik. Az ingadozások az alacsony kamatok, és alacsony infláció idején gyakoribbá válnak. Az emberek több készpénzt akarnak maguknál tartani, a jegybankot arra kényszerítve, hogy bővítse a pénzkínálatot. Ezzel együtt növekszenek a látra szóló követelések is, melyek a kereskedelmi bankok más követelésállományát csökkentik. Mi lehet a magyarázata?

A pénzügyi közvetítés erősödése pozitív hatással van a gazdasági növekedésre. A kapcsolat szorossága függvénye az intézményi és általánosan a gazdasági fejlettségnek.

Tekintsük át a közvetítő rendszer elemeit, az intézményeket, a közöttük meglévő kapcsolatokat, irányításukkal foglalkozó szereplőt! A gazdasági szükségszerűségüket történelmi ismeretek áttekintésével próbáljuk megközelíteni.

Mi az a pénzügyi közvetítő rendszer?

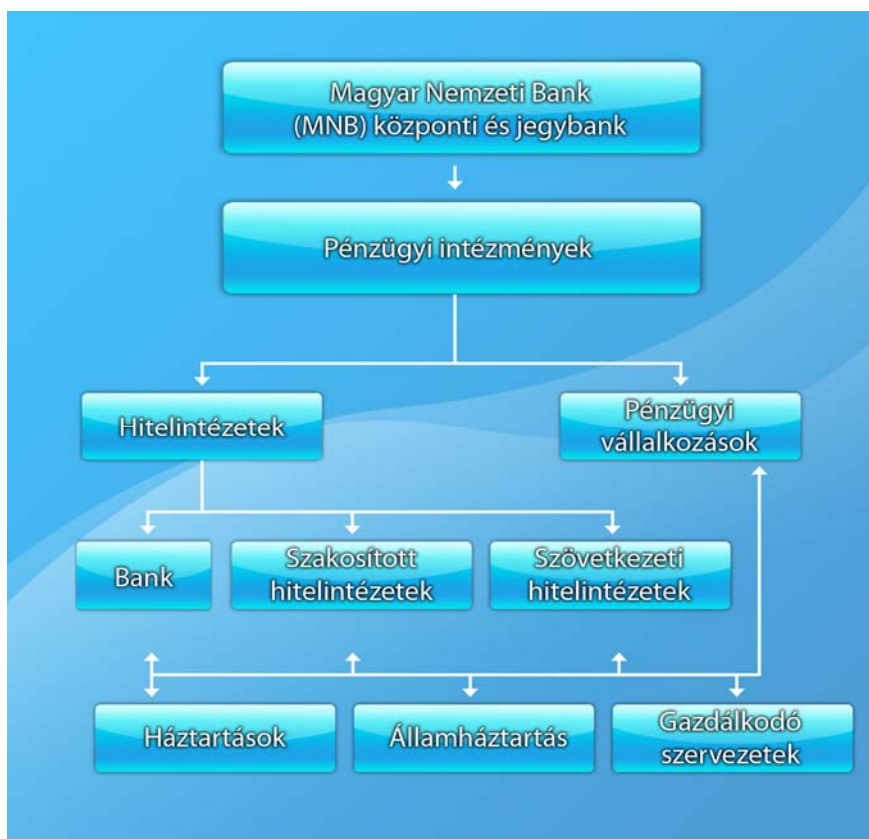
A pénzügyi közvetítő rendszer nem hagyományos árukkal és szolgáltatásokkal kereskedik, hanem tágabb értelemben vett pénzt és pénzügyi szolgáltatást közvetít.

Amit eddig tudunk a bankok szerepéről, az a klasszikus feladata.

A Hitelnyújtás, a betételfogadás és a pénzforgalmi szolgáltatások.

A PÉNZÜGYI KÖZVETÍTÉS INTÉZMÉNYEI

A *pénz- és tőkeáramlás legfontosabb közvetítői*, a pénzügyi termékek és szolgáltatások forgalmazói a *hitelintézetek* (kereskedelmi bankok, takarékszövetkezetek, jelzálogbankok), a *befektetési vállalkozások* (befektetési bankok, brókerek, dealerek, egyéni alkuszok). A pénzügyi közvetítés sajátos szereplői az *intézményi befektetők*, amelyek összegyűjtik lényegében a háztartások, magánszemélyek és kisebb pénzügyi szereplők megtakarításait és alapok, illetve más kollektív befektetési formák keretében kezelik.

2. ábra. A pénzügyi intézményrendszer, és kapcsolatai

Első lépésben ismerkedjünk meg a pénzügyi közvetítés lényegével és szereplői közül a pénzügyi intézmények ez irányú szerepével! (Tanulmányai során a bankok klasszikus feladatairól bővebben, más megközelítésben tanulni fog.)

Pénzügyi intézmények:

A pénzintézetek működésére vonatkozó szabályokat hazánkban/a jegybankon kívül/ a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló törvény tartalmazza. A hitelintézetek fajtái és alapvető feladatai a törvény szerint a következők:

Kereskedelmi bank: minden pénzügyi szolgáltatás végzésére felhatalmazott pénzintézet. Üzletszerűen foglalkozik betétgyűjtéssel, saját tőkéit meghaladó mértékű pénzeszköz elfogadásával, és pénzforgalmi szolgáltatások nyújtásával.

Szakosított hitelintézet: csak a rá vonatkozó, törvényben előírt pénzügyi szolgáltatásokat egyes pénzintézeti tevékenységeket végezhet. Pl. jelzálog-hitelintézet.

Szövetkezeti hitelintézet: a helyi lakosság, illetve a kisvállalkozások részére nyújt egyszerűbb pénzügyi szolgáltatást. Ide tartozik a takarékszövetkezet és a hitelszövetkezet.

Pénzügyi vállalkozás: A betétgyűjtés és a pénzforgalmi szolgáltatás kivételével minden más pénzügyi szolgáltatást végezhet.

Sokáig a pénzügyi közvetítés *kizárólagos formája a banki, (hitelintézeti) tevékenység volt. A pénzverés, a pénzváltás és a kereskedelemmel kapcsolatos pénzkölcsönzés jelentette a banki tevékenység alapjait több évszázadon keresztül. Az első tőzsdék, részvénytársaságok és így a részvénytőke jellegű finanszírozás, majd a biztosítási funkciók megjelenéséig. Az évszázadok folyamán sokat változott, bővült a banki szolgáltatások köre, és a kockázatvállalás határai is átalakultak.*

Az első bankok a hitelezési funkción túl befektetéseket is végeztek, és forrásaik sokkal inkább saját, mint idegen források voltak, vagyis inkább alapokként funkcionáltak. Minél többen helyezték el náluk a pénzüket, annál inkább bankról beszélhetünk, vagyis az idegen források közvetítőjéről, amely megtakarításokat gyűjt, azokat kihelyezi és a saját pénze/tőkéje csak fedezeti, illetve jóléti funkciókat lát el.

A bankok a klasszikus funkcióik mellett elsősorban a pénzügyi piacokon kifejtett tevékenységük miatt fontosak. Egyszerre végeznek kereskedelmi és befektetési banki tevékenységet. A hitelnyújtás mellett forrásközvetítésként kötvényeket, részvényeket is jegyeznek, illetve segítenek értékesíteni. Szerteágazó szervezetükön keresztül *banki, befektetési és biztosítási szolgáltatásokat* is nyújtanak. A részvényesek fokozottan elvárják a hatékonyság, a jövedelmezőség és a kockázatkezelés szem előtt tartását. A pénzpiacon támasztott kihívásoknak, erős versenynek és lehetőségeknek csak úgy tudnak megfelelni, hogy új stratégiával, üzletágakkal jelennek meg. Jellemző, hogy összeolvadnak.

Lássunk további példát a pénzügyi közvetítők elterjedt formáira, feladataira!

A befektetési bankok

Befektetési bank: olyan szakosított pénzintézet, amely csak a törvényben foglalt korlátozásokkal fogadhat el betéteket, illetve vezethet bankszámlát, de a más pénzintézetekre vonatkozó előírásokat meghaladóan rendelkezhet tartós befektetésekkel.

A befektetési bankok (investment bank, merchant bank), *nem hosszútávon fektetnek be cégekbe, értékpapírokba, hanem "átfolyatják" magukon – vagyis csak közvetítik – a pénzt, illetve a tőkét.* Szerepük elsősorban *a hosszúlejáratú források közvetítése, vagyis kötvények és részvények kibocsátásának szervezése, azok adásvétele* saját számlára vagy megbízás alapján. Szintén fontos a vállalati átalakulások (felvásárlás, összeolvadás, átszervezés, részek értékesítése) szervezése, és a tanácsadás ilyen ügyfeleknek. A befektetési bankok egyre jobban szélesítik tevékenységüket.

3. ábra. A bankok szerepe a pénzügyi piacon

Az **értékpapírcégek**, amelyek nem rendelkeznek befektetési banki engedéllyel, illetve szervezettel, csak *értékpapír-kereskedéssel*, illetve az értékpapírok forgalomba hozatalával és azok értékesítésével foglalkoznak. Attól függően, hogy milyen szolgáltatást nyújtanak, lehetnek full service-, illetve diszkontbrókerek. Az utóbbiak gyors növekedése az elmúlt években a nemzetközi pénzügyi piaci termékek standardizálódása és tömegszerűvé válása miatt gyorsult fel.

Az értékpapír-kereskedők egy sajátos régi formája a **specialista vagy árjegyző**, amely vételi és eladási árakat jegyez értékpapírokra, és azzal kereskedik a piac többi résztvevőjével, vagyis nem ügynökként dolgozik. Még ma is ilyen rendszerben működik a világ legnagyobb tőzsdéje, a New York-i.

A pénzügyi közvetítés lényege

A pénzügyi közvetítők – bankok és egyéb pénzügyintézetek összegyűjtik a gazdálkodó alanyok megtakarításait és kölcsönadják azokat másoknak.

Az összegyűjtött kis összegű megtakarításokból nagy összegű hitelek tudnak nyújtani, úgy, hogy jelentősen csökkentik a hitelnyújtó kockázatát. A hiteladós és a hitelnyújtó szükségleteinek megfelelően összehangolják a betétek és a hitelek lejáratait (lejáratok transzformálása).

A pénzügyi közvetítők lehetővé teszik a pénzügyintézeteknél a betétek és hitelek állandó mozgását.

Ennek eredményeként lehet az ismétlődő rövid lejáratú megtakarításokból hosszú lejáratú hitelt folyósítani, illetve a tartósan lekötött betétekből többször rövid lejáratú hitelt nyújtani.

A pénzügyi közvetítők költségeik megtérülésén túl nyereségre törekszenek, amit a betétek és a hitelek közti kamatrés (marzs) fedez. Mégis a hitelközvetítés olcsóbb, mintha a gazdálkodó alanyok közvetlenül keresnék meg egymást, mert a lejáratok és összegek egyeztetésének költsége nagyobb, mintha ezt az erre szakosodott szervezetekre bízzák. Szintén költségmentesnek tekinthető, hogy a pénzügyintézetek igénybevétele jelentős mértékben csökkenti a hitelező illetve a betétes kockázatát. A bankok igénybevétele olcsóbb mintha minden vállalatnál pénzügyi szakértőket kellene alkalmazni.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

Internet segítségével szerezzenek információkat a hazai bankokról! Két, – háromfős csoportokban dolgozzanak!

1. Becsüljék meg a hazánkban működő bankok számát, majd a MNB, a PSZÁF és a bankok honlapjai segítségével ellenőrizzék le!

Keressék meg az interneten az aranykönyvet! Az Aranykönyv csoportosítva, (a működés jogi formájuknak megfelelően) gyűjti össze a pénzügyi közvetítőket. Ebből meg lehet ismerni az adott évben, hazánkban működő összes bank, biztosító, pénzügyi vállalkozás kiemelt adatait. Lapozzuk fel!

2. Az Aranykönyv 2008 évi adatai alapján Magyarországon 48 bank működött Rt formában. Névsor szerint az első 7 eszközei láthatóak millió Ft – ban az alábbi táblázatban.

	Megnevezés	Eszközök összesen	Pénztár és elszámolási számlák	Forgatási célú érték-papírok	Befektetési célú érték-papírok	Jegybanki és bankközi betétek
1.	Allianz Bank Zrt.	60 508	1 511	9 061	7 418	3 844
2.	AXA Kereskedelmi Bank Zrt.	285 042	2 097	31 371	4	4 413
3.	Banco Popolare Hungary Bank Zrt.	47 057	1 966	524	290	8 634
4.	Bank of China (Hungária) Hitelintézet Zrt.	18 190	2 943	7 967	0	5 010
5.	Bank Plus Bank Zrt.	42 850	3	0	0	567
6.	BUDAPEST Hitel- és Fejlesztési Bank Nyrt.	927 459	24 208	734	26 090	62 655

A PÉNZÜGYI KÖZVETÍTŐRENDSZER

7.	CIB Bank Zrt.	3 051 489	48 843	47 074	234 302	1 074
----	----------------------	-----------	--------	--------	---------	-------

Hasonlítsák össze a bankok eszközeit, és változásait az aktuális év statisztikájának figyelembevételével! Mire lehet következtetni a változások alapján?

<hr/> <hr/> <hr/>

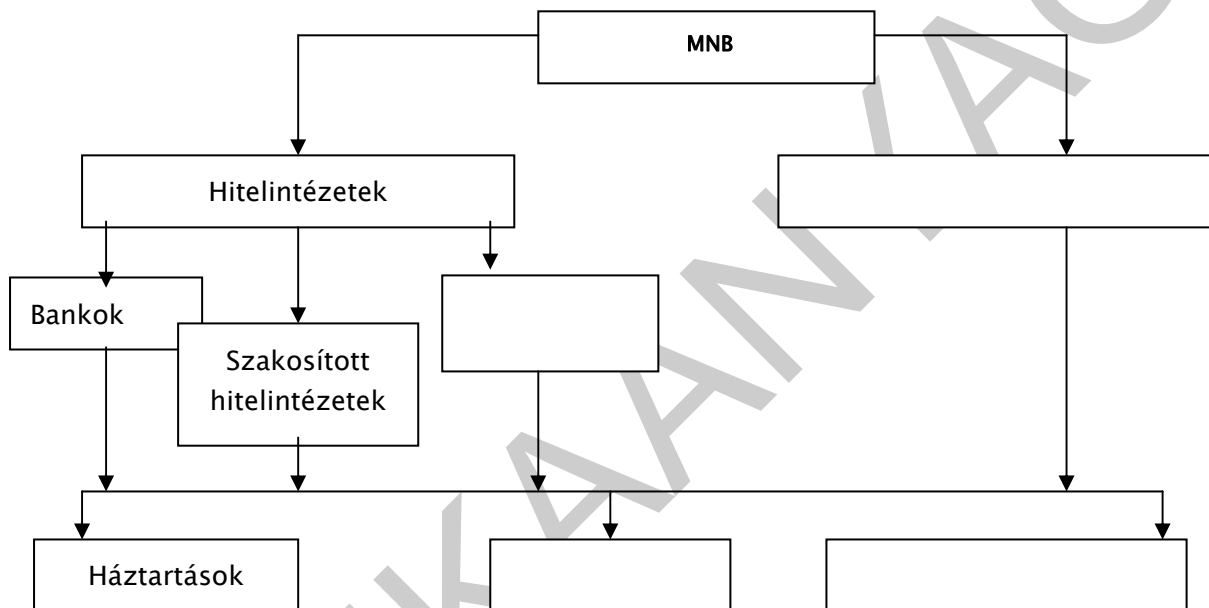
3. Az Aranykönyv lapjainak segítségével hasonlítsák össze a pénzügyi közvetítők adatait, a 10 csoportot áttekintve! Melyik formában van a legtöbb eszközállomány? Mely bankok a legnagyobbak? Keresse ki az első ötöt!

<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. 1. Feladat

Egészítse ki az ábrát!

1. 2. Feladat

Csoportosítsa a hitelintézeteket!!

---

1. 3. Feladat

Röviden jellemezze a befektetési bankok feladatait!

<hr/> <hr/>

MUNKANYELV

MEGOLDÁSOK

1. 1. Feladat

Pénzügyi intézmények, Pénzügyi vállalkozások, Szövetkezeti hitelintézetek, Államháztartás, Gazdálkodó szervezetek

1. 2. Feladat

Kereskedelmi bank, szakosított hitelintézet, szövetkezeti hitelintézet, pénzügyi vállalkozás

1. 3. Feladat

A befektetési bankok nem hosszútávon fektetnek be cégekbe, értékpapírokba, csak közvetítik a pénzt, illetve a tőkét. Szerepük elsősorban a hosszúlejáratú források közvetítése, vagyis kötvények és részvények kibocsátásának szervezése, azok adásvétele.

Még visszatérünk a közvetítők bemutatására, de előbb ismerjük meg a pénzügyi intézeti rendszert, működését, tekintsük át a pénzügyi piacot!

A JEGYBANK ÉS FELADATAI

ESETFELVETÉS–MUNKAHELYZET

Továbbra is a bank egyik kedves ügyfele teszi fel kérdéseit. Hogyan tudja a kormányzat a forgalomban lévő pénzmennyiséget a központi jegybankon keresztül szabályozni és milyen célok szerint avatkozik be a gazdaság pénzfolyamataiba? A bank alkalmazottjaként megpróbál kimerítő választ adni.

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

A jegybank minden államban bankjegy kibocsátási monopóliuma miatt különleges helyzetben van. A jegybank az állam bankja, a nemzeti pénzpiac őre.

Különleges jogai alapján irányítja a pénzpiac valamennyi pénzintézetének tevékenységét. Milyen formában végezheti ez?

A bankrendszerek klasszikus formája a *kétszintű bankrendszer*. Ennek ismérvei:

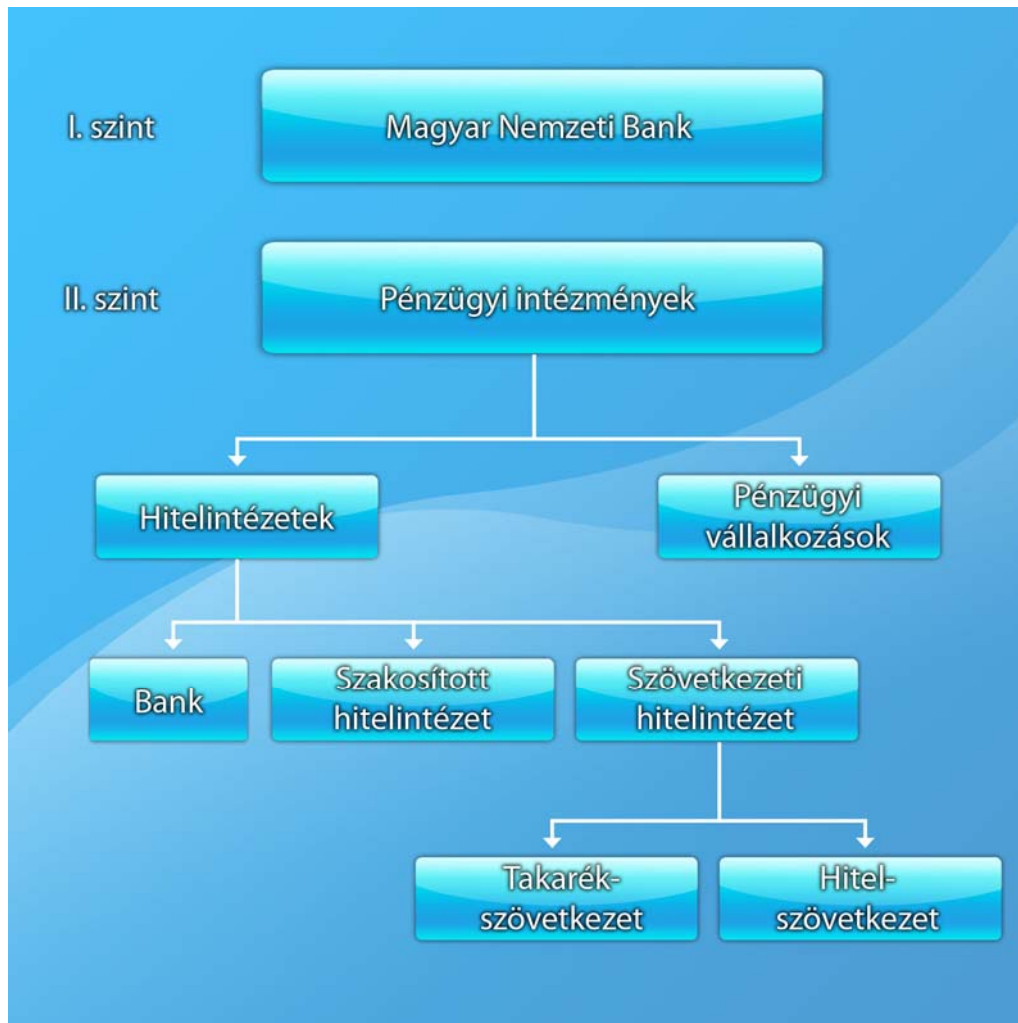
- A legfelső szinten a jegybank áll, melynek irányítása alatt állnak az egyéb pénzintézetek.
- A jegybank kizárólag a pénzintézetekkel tart kapcsolatot, termelőkkel, kereskedőkkel, magánszemélyekkel nem. Szervezetileg is elválik a jegybanki pénzteremtési mechanizmus a hitelbanki számlapénz teremtés mechanizmusától.

A magyar pénzintézeti rendszer 1985-től fokozatosan vált kétszintűvé, 1987-től a hitelnyújtás, 1990-től a devizagazdálkodás területén is.

Az egyszintű bankrendszer tipikus példái a szocialista országokban alakultak ki, ahol a központi tervgazdasági rendszert ez a nagyon centralizált, egy helyen ellenőrizhető, irányítható modell szolgálta ki. A vállalatok a jegybanknál vezették az egyetlen számlájukat, ezáltal egyetlen bankban nyomon követhető volt minden pénzmozgás. A jegybank döntött a hitel odaítéléséről, és ellenőrizhette a pénz felhasználását. A második világháborút követően Magyarországon is egyszintű bankrendszer működött 1947 decembere és 1987 januárja között.

A jegybank mellett, három bank működött. A lakosság pénzügyeit az Országos Takarékpénztár (OTP), a külkereskedelmi forgalmat a Külkereskedelmi Bank, a beruházási hiteket az Állami Fejlesztési Bank bonyolította le az MNB felügyelete mellett.

A kétszintű bankrendszer 1987-es visszaállítását követően a központi bank kizárólag az üzleti bankokkal állhat kapcsolatban.

4. ábra. A hazai bankrendszer

Magyarország Európai Unióba való belépésével egyidejűleg a magyar jegybank a *Központi Bankok Európai Rendszerének* (KBER) is tagja lett. A tagbankok elsődleges és kizárólagos céljaként az árstabilitás fenntartását jelölték meg, ez jogi kötelezettségük is. Fontos követelmény, hogy a tagbankoknak függetlennek kell lenniük bármilyen politikai vagy gazdasági befolyástól, nemcsak monetáris politikai, hanem személyi, működési és pénzügyi kérdésekben is.

A magyar jegybank célja a forint vásárlóereje stabilitásának növelése, a belföldi fizetési rendszer működőképességének javítása, a belső-külső pénzügyi egyensúly megteremtése.

A monetáris politika intézményi és jogi keretét az alkotmány és a 2001. évi LVIII. tv. a Magyar Nemzeti Bankról határozza meg. Az alkotmány MNB-re vonatkozó rendelkezése általánosan kimondja, hogy az MNB felelős a monetáris politikáért. Ez szerint:

A MNB ALAPVETŐ FELADATAI

- *Monetáris politika meghatározása és megvalósítása (ezt részletezem később)*
- *Bankjegy- és érmekibocsátás, a törvényes fizetőeszköz biztosítása.* A gazdaság készpénzszükségletének maradéktalan kielégítése megfelelő címlet-összetételű és korszerű bankjegyekkel, illetve érmékkel.
- *Deviza- és aranytartalékok kezelése - a devizagazdálkodás:* a pénzügyintézetek külföldi pénznemben végzett tevékenységére vonatkozó jegybanki szabályozást jelöli. Az MNB a devizagazdálkodás központi szerve. Szabályozza a pénzügyintézetek külföldi pénznemben végzett tevékenységét, engedélyezi a devizaműveleteket, felveszi, nyújtja és engedélyezi a külföldi hiteleket. A devizatartalék jegybanki tartásának több oka is lehet, pl. az árfolyam védelme, a túlzott árfolyam-ingadozások csökkentése (intervenciós cél), a gazdasági szereplők devizaigényének kielégítése (tranzakciós cél), de alkalmas lehet likviditásszabályozásra és vagyonfelhalmozásra is.

Ezen kívül az állam bankjaként a jegybank tevékenysége sokrétű:

- az állam legfőbb hitelezője,
- kezeli, őrzi az állami tartalékokat,
- kezeli az állami költségvetés kiadásait és bevételeit.

Az ország jegybankja a MNB, az Országgyűlés felé beszámolási kötelezettséggel tartozik. A kormány gazdaságpolitikáját monetáris politikai eszközökkel támogatja. Az MNB vezeti az állam, és a központi költségvetésben önálló fejezetet alkotó központi szervek pénzforgalmi számláit, az ÁPV Rt. pénzforgalmi számláját, más költségvetési szervek számláit, a Társadalombiztosítási Alapok számláit, a pénzügyintézetek, biztosítók és értékpapír forgalmazók számláit. Az államháztartással finanszírozási kapcsolatot csak a központi költségvetésen keresztül tarthat, erről a tevékenységéről is az Országgyűlésnek tartozik beszámolási kötelezettséggel. Az esetleges hitelezés jegybanki alapkamaton történik.

Az MNB szervezete. Jogi formája Rt. Alapszabályát az országgyűlés hagyja jóvá. Tulajdonosa az állam. *Szervei a következők*

A Monetáris Tanács az MNB legfőbb monetáris és árfolyam-politikai döntéshozó szerve. Tagja az MNB elnöke, egy, az elnök által javasolt alelnök és további, a köztársasági elnök által kinevezett külső tagok. A Monetáris Tanács legalább 9, legfeljebb 11 tagú testület. A külső tagok megbízatásának megszűnése, a belső tagokéval megegyezően, szigorúan körülhatárolt esetekre korlátozódik. A külső tagok közül négynek a személyére (a miniszterelnök egyetértésével) az MNB elnöke tehet javaslatot, a többi tagra (az MNB elnöke véleményének kikérésével) a miniszterelnök tehet javaslatot.

A Monetáris Tanács határozatképes, ha tagjainak többsége jelen van, határozatait a jelenlévők egyszerű szótöbbségével hozza, szavazategyenlőség esetén az elnök (akadályoztatása esetén az elnökhelyettes) szavazata dönt.

Az igazgatóság a jegybank operatív vezető testülete, amely felelős a Monetáris Tanács döntéseinek végrehajtásáért, és az MNB működésének irányításáért. Az igazgatóság tagja az MNB elnöke és az alelnökök. Az igazgatóság legalább 4, legfeljebb 6 tagú testület. Az igazgatóság határozatképes, ha tagjai közül legalább három jelen van. Az igazgatóság határozatait a jelenlévők egyszerű szótöbbségével hozza, szavazategyenlőség esetén az elnök (akadályoztatása esetén az elnökhelyettes) szavazata dönt.

Alapvető működési és gazdálkodási feltételek tekintetében az MNB legfőbb döntéshozó szerve a közgyűlés. A közgyűlés feladata az alapszabály meghatározása és módosítása, a mérleg és az eredménykimutatás megállapítása, valamint a könyvvizsgáló megválasztása, díjazásának megállapítása. A felügyelőbizottság végzi az MNB folyamatos tulajdonosi ellenőrzését.

A jegybank pénzügyi-gazdasági szabályozókkal befolyásolja és **irányítja a pénz és hitelpolitikát**, a kereskedelmi bankokat. Ezek röviden a következők:

- kamatpolitika,
- tartalékráta-politika,
- nyíltpiaci műveletek,
- árfolyam-politika,
- refinanszírozási politika.

A kamatpolitika normatív szabályozóeszköz. Ez azt jelenti, hogy minden hiteligénylő azonos feltételek mellett kaphat hitelt, de a pénzügyintézetek hitelképessége szerint differenciálás történik, a nagyobb kockázatot nagyobb kamat kíséri.

Tartalékráta-politika. A pénzügyintézetek pénzforrásainak csak alacsony hányada a saját eszköz, pénzbefektetések nagyobb részét idegen forrásból fedezik (betét, kötvénykibocsátás), mely forrásokat a hitelezők vissza is vonhatják, így tartalékolás szükséges. A bankok a jegybanknál az idegen források után, a források meghatározott hányadát nem kamatozó vagy alacsony kamatozású betétként helyezik el. Ez közvetett hatással van a kamatok alakulására is.

Nyíltpiaci műveletek: A jegybank a piacon lévő értékpapírok felvásárlásával pénzt hozhat forgalomba, piacra dobásával pedig pénzt vonhat ki. Ezzel a tevékenységével árfolyam befolyásoló hatást is előidézhet.

Valutaárfolyam-politika. Az ország belföldi hivatalos fizetőeszközének külföldi valutákhoz viszonyított árfolyama a külkereskedelmi forgalomra erős befolyást gyakorol (pl. valuta leértékelés).

Refinanszírozási politika. Három részterülete.

Leszámítolási politika: a jegybank, váltókat számítol le meghatározott feltételekkel.

Lombardpolitika: értékpapír elzálogosítása ellenében történő hitelezés. Az értékpapírok körét, a kamatláb nagyságát, a hitel-igénybevételi időtartamot a jegybank határozza meg.

Refinanszírozási kamatláb és kontingensek: a kereskedelmi banki hitelek refinanszírozási kamatának, illetve mennyiségének időszakos szabályozása.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

Önálló feladat feldolgozása a jegybank történetéről és működéséről.

1. Keresse fel az interneten a Magyar Nemzeti Bank oldalait! A bank történetéről ott olvashat.

Válaszolja meg a következő kérdéseket, majd ellenőrizték le tanáruk segítségével!

Mikor jött létre az MNB? _____

Mikor vezették be a forintot? _____

Mikor teremtődtek meg a kétszintű bankrendszer visszaállításának feltételei? _____

Mikor született a jegybank függetlenségét kimondó jogszabály? _____

Játék

2. Versenyezzenek, ki tudja a legtöbb magyar személyiséget megnevezni papírpénzek címletei szerint!

MUNKANYELV

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

2. 1. Feladat

Ismertesse a MNB fogalmát!

---

2. 2. Feladat

Fogalmazza meg a MNB céljait!

---

2. 3. Feladat

Határozza meg a MNB feladatait!

---

2. 4. Feladat

Sorolja fel a MNB szerveit!

---

2. 5. Feladat

Mi a különbség az egyszintű, - és a kétszintű bankrendszer között? Röviden jellemezze!

MEGOLDÁSOK

2. 1. Feladat

A jegybank minden államban bankjegy kibocsátási monopóliuma miatt különleges helyzetben van. A jegybank az állam bankja, a nemzeti pénzpiac őre.

2. 2. Feladat

A magyar jegybank célja a forint vásárlóereje stabilitásának növelése, a belföldi fizetési rendszer működőképességének javítása, a belső-külső pénzügyi egyensúly megteremtése

2. 3. Feladat

Monetáris politika meghatározása és megvalósítása. Bankjegy- és érmekibocsátás, a törvényes fizetőeszköz biztosítása. A gazdaság készpénzszükségletének maradéktalan kielégítése megfelelő címlet-összetételű és korszerű bankjegyekkel, illetve érmekkel. Deviza- és aranytartalékok kezelése. Ezen kívül az állam bankjaként a jegybank tevékenysége sokrétű: az állam legfőbb hitelezője, kezeli, őrzi az állami tartalékokat, kezeli az állami költségvetés kiadásait és bevételeit.

2. 4. Feladat

A MNB szervei

- a Monetáris Tanács,
- az igazgatóság,
- a közgyűlés és
- a felügyelőbizottság.

2. 5. Feladat

A központi bank az egyszintű rendszerben közvetlenül kapcsolatban áll a gazdaság szereplőivel, a kétszintű rendszerben a pénzügyi intézményeken keresztül.

A következő fejezet feldolgozása előtt rendszerezze ismereteit a gazdaság irányításával kapcsolatban. Gondolja át a gazdaságpolitika tartalmát, területeit, kiemelve a monetáris politikát!

A PÉNZFORGALOM SZABÁLYOZÁSA. A MONETÁRIS POLITIKA ESZKÖZEI

ESETFELVETÉS–MUNKAHELYZET

További kérdései vannak a bank kedves ügyfelének. Hogyan tudja a MNB szabályozni a bankok hitelezéseit? Már élvezi, hogy a bank alkalmazottjaként átlátja a folyamatokat és tud válaszolni.

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

Kezdjük a **célokkal!**

A kormányzat azért avatkozik be a gazdaság pénzfolyamataiba, hogy *hatást gyakoroljon az üzleti ciklus alakulására*. Az üzleti ciklus lényege, hogy a *recesszió (visszaesés) és az expanzió (növekedés) szakaszai ciklikusan váltogatják egymást térben és időben*. A recesszió időszakában a gazdaság „összehúzódik”, a termelés stagnál, vagy visszaesik. A kormányzat fékezni akarja ezt a folyamatot, illetve meg akarja fordítani, és élénkíteni akarja a gazdaságot. Ehhez viszont pénzt kell juttatnia a forgalomba, hogy a háztartások és a vállalatok könnyen és alacsony kamatlábak mellett jussanak több pénzhez, hogy beruházásaikat és vásárlásaikat finanszírozni tudják. A kormányzatnak ezt a tevékenységét *monetáris politikának* nevezik.

A forgalomban lévő pénz mennyiségét a kormányzat a központi bankon, Magyarországon a Magyar Nemzeti Bankon keresztül szabályozza.

A fizetési forgalom zavartalanságának biztosítása a fizetési, elszámolási és értékpapír-elszámolási rendszerek kialakítása és működtetése által valósul meg.

A gazdaság szereplőinek pénzforgalma túlnyomórészt bankszámlák közötti pénzmozgás útján bonyolódik, az így kialakuló kölcsönös tartozások és követelések kiszámítása a bankközi elszámolás–forgalom, kiegyenlítése pedig a fizetési forgalom keretében történik.

A jegybank feladata a pénzforgalom segítésén túl az is, hogy az egyedi intézmények esetleges fizetéseképtelenségéből adódó rendszerkockázatot minimálisra csökkentse.

A központi banknak a pénzforgalom szabályozására hagyományosan három fő *eszköze* van: *a kötelező tartalékráta rendszer, a refinanszírozás és a nyílt piaci műveletek*.

Ha a gazdaság az **expanzió**, a gyors növekedés állapotában van, akkor a kormányzat éppen azért, hogy megakadályozza a gazdaság „túlfutását”, (aminek következtében a gazdaság átlendülhet az üzleti ciklus csúcspontján melyet visszaesés recesszió követ), pénzt von ki a forgalomból, azaz csökkenti a forgalomban lévő pénz mennyiségét.

A kötelező tartalékráta rendszernek a lényege, *hogy a központi bank a kereskedelmi és üzleti bankok számára kötelezően előírja, hogy betéti állományuk meghatározott százalékát nem hitelezhetik ki, ezt kötelező tartalékként kell kezelni.* A Magyar Nemzeti Bank által előírt kötelező tartalékráta mértékéről és újfajta szabályozásáról a tanulásirányítóban olvashat.

A Magyar Nemzeti Bank a kötelező tartalék után meghatározott kamatot fizet a kereskedelmi és üzleti bankoknak.

A központi bank a tartalékráta változtatásával szabályozhatja a pénzforgalmat. Ha több pénzt akar a forgalomba juttatni, akkor csökkenti a tartalékrátát. Ha pénzt akar kivonni a forgalomból, akkor emeli a tartalékrátát.

A kereskedelmi bankok átmeneti pénzhiányuk esetén hitelt vesznek fel a jegybanktól ahhoz, hogy ügyfeleiknek ők is hitelt tudjanak nyújtani. A felvett jegybanki hitel kamatlába a refinanszírozási kamatláb. Ennek mértéke a futamidőtől függ. **A jegybank kéthetes lejáratú betéti kamata a jegybanki alapkamat.** /Ennek kialakításáról és hatásmechanizmusáról részletesen olvashat a kiegészítésben./ **A refinanszírozás rendszerének lényege**, hogy a jegybank közvetve, a bankokon keresztül hat a kereskedelmi hitelek kamatára.

A központi bank az alapkamat változtatásával szabályozhatja a pénzforgalmat. Ha több pénzt akar a forgalomba juttatni, akkor csökkenti az alapkamatot. Ha pénzt akar kivonni a forgalomból, akkor emeli az alapkamatot.

Az elmúlt évtizedekben **a nyílt piaci műveletek** egyre növekvő szerepet kaptak a Magyar Nemzeti Bank monetáris eszköztárában. Ez azzal magyarázható, hogy számos előnyük van az egyéb (kötelező tartalék, refinanszírozási) eszközökkel szemben. *Rugalmasan alkalmazhatók akár napi szintű monetáris irányítási feladatok megvalósítására*, a központi banké a kezdeményező szerep, egy nap folyamán többször is meghirdethetők stb.

A klasszikus nyílt piaci műveleteknek számító *végleges állampapír eladás-vétel keretében a központi bank értékpapírokkal, elsősorban állampapírokkal kereskedik a másodlagos piacon.*

Ha több pénzt akar a forgalomba juttatni, akkor nagymértékben vásárol értékpapírt, ha pénzt akar kivonni a forgalomból, akkor nagymértékben elad értékpapírt.

További monetáris irányítási eszköz:

A **viszontleszámítolás** azt jelentette, hogy ha a kereskedelmi vagy üzleti bank a hozzá benyújtott váltót a saját betéti állományából már nem tudta leszámítolni, akkor tovább nyújthatta a központi jegybanknak, aki egy viszontleszámítolási kamatláb fejében leszámította a váltót. A kereskedelmi vagy üzleti bank számára ez csak akkor volt „üzlet”, ha a viszontleszámítolási kamatláb alacsonyabb volt, mint az általa felszámított leszámítolási kamatláb.

Jegybank feladata *a pénzügyi közvetítőrendszerrel kapcsolatban*: Jegybanktörvény (2000. évi LVIII. Tv) 8.§ (7) „Az MNB támogatja a pénzügyi rendszer stabilitását” A jegybankok számára az árstabilitási céllal összhangban, a **pénzügyi stabilitás** fenntartása alapfeladat. A pénzügyi stabilitás hiánya jelentős reálgazdasági költségeket okozhat, mivel a gazdaság erőforrásai egy instabil pénzügyi rendszerben nem jutnak el a legjobb teljesítményt nyújtó szereplőkhöz. Az árstabilitás és a pénzügyi stabilitás között szoros kapcsolat van. Az árstabilitás elérése elősegíti a pénzügyi stabilitás fenntartását, hiszen az infláció az egyik legfontosabb pénzügyi instabilitást kiváltó tényező. A monetáris politika az árstabilitást csak akkor képes tartósan biztosítani, ha az a gazdasági egyensúly megőrzése, a pénzügyi stabilitás fenntartása mellett történik.

A pénzügyi stabilitás tehát olyan állapot, melyben a pénzügyi rendszer képes a hatékony forrásallokációra és a kockázatok kezelésére.

Kitérő: A PÉNZÜGYI RENDSZER

A pénzügyi rendszer a pénzügyi piacok (pénzpiac, értékpapírpiac és egyéb pénzügyi piacok), **a pénzügyi intézmények** (hitelintézetek, biztosítók, pénzügyi vállalkozások, nyugdíjpénztárak és egyéb közvetítők) és **a pénzügyi infrastruktúra** (fizetési és elszámolási rendszer, szabályozói környezet) **összessége**.

A pénzügyi rendszer alapvető funkciói:

- a hatékony forrásallokáció,
- a gazdasági-pénzügyi kockázatok értékelése és kezelése (kockázatfeltárás és menedzselés),
- A fizetési forgalom lebonyolítása.

Magyarországon a jegybank nem egyedül vesz részt a pénzügyi stabilitás fenntartásában, erősítésében. A makro kockázatok feltárása, elemzése a jegybank feladata. A mikro, egyes intézményekre, piaci szereplőkre lebontott vizsgálat és egyedi ellenőrzés a *Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének* (PSZÁF) a hatásköre. A PSZÁF foglalkozik a pénzügyi közvetítőkhöz kapcsolódó fogyasztóvédelmi kérdésekkel is. A harmadik szereplőként a *Pénzügyminisztérium* (PM, amely a jogszabályok előkészítéséért és beterjesztéséért felel. Végül az *Országos Betétbiztosítási Alap* a betétbiztosítás révén hozzájárul a hitelintézetekkel szembeni bizalom megőrzéséhez és ennek révén a pénzügyi stabilitás fenntartásához. A betétesek védelmére, biztonságuk fokozásának érdekében hozták létre. Feladata:– a betétek befagyását megelőző intézkedések meghozatala – a tagbankok fizetési képtelensége esetén a betétesek kártalanítása.

A monetáris politikai lépések nem mechanikusak, az inflációs előrejelzésen kívül más szempontokat is mérlegelnek a döntéshozók. Ilyen szempontok a pénz- és tőkepiaci folyamatok (a piaci várakozások, a forinteszközök kockázati prémiumának alakulása), továbbá a gazdasági folyamatok várható alakulását.

A monetáris politika hitelességét erősíti a rövid távú kormányzati érdekektől függetlenül működő jegybank, hiszen ez biztosítja az árstabilitási cél kellő hangsúlyát: az árstabilitás elérése és fenntartása ugyanis megköveteli, hogy átmeneti reálgazdasági előnyökért a monetáris politika ne adja fel inflációs célját.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

Ismerjük meg részletesen, a tananyagon kívül, hogy a monetáris politika eszköztárába tartozó pénzügyi eszközök milyen módon hatnak, hogyan lehet változtatni mértékükön!

*Tanultuk, hogy a MNB legfőbb, monetáris politikai döntéshozó szerve a Monetáris Tanács, amely megállapítja az **alapkamat** mértékét. A kamatmeghatározó ülések egy évre előre bejelentett időpontokban vannak, azonban a tanács bármikor rendkívüli ülést hívhat össze, ahol kamatdöntést hozhat. A kamatmeghatározó üléseken a tanács tagjai közösen megvitatják a jegybanki szakértők által készített háttéranyagokat, előrejelzéseket, és az inflációs cél elérése szempontjából egyéb lényeges tényezőket. Döntéseiknél figyelembe veszik az eltérést az inflációs céltól, a bizonytalanság mértékét, valamint a kockázatok irányát.*

Az irányadó jegybanki kamat arra szolgál, hogy a jegybank közvetítse az általa optimálisnak ítélt kamatszintet a piac számára. Az irányadó jegybanki kamat változtatása a pénzpiaci kamatokon keresztül más, banki és tőkepiaci kamatokra, hozamokra is hat, így befolyásolni tudja többek között a hitelintézetek betéti és hitelkamatait.

*A jegybank banki és egyéb hitelintézeti partnerei által igénybe vehető **kéthetes futamidejű jegybanki betét**, amelynek kamata a **jegybanki alapkamat**.*

Az irányadó kamat mértékének változásával egyben a kéthetes betéti kamathoz kötött többi kamatláb (például az egynapos eszközök kamatlába) is változik. Bár a gazdasági folyamatok befolyásolása szempontjából a hosszabb lejáratok kamatalakulásának van jelentősége, általános gyakorlat, hogy a jegybank, maximálisan egy hónapos lejáratú eszközzel avatkozik be saját irányadó kamata révén.

Az irányadó instrumentum kamatának változtatása jelzést ad a piac számára a kamatok jövőbeli alakulásáról. Amennyiben a jegybanki lépés azonos a piac várakozásaival, az jelzés értékű, azt mutatja, hogy a piac és a jegybank megítélése a pénzügyi, gazdasági folyamatokról hasonló. Ha a jegybank a piac várakozásaitól eltérő kamatlépést hoz (avagy nem hozza meg a piac által várt döntést), akkor a piaci szereplők a várakozásaikhoz képest eltérő kondíciókkal jutnak a jegybanki instrumentumokhoz.

Azt is tapasztalják, hogy a jegybank eltérően értékeli a makrogazdasági folyamatokat, és ez ösztönzi őket a saját kamatvárakozásaik átértékelésére. Így a központi bank a kamatváltoztatás közvetlen piaci hatásán jelentősen túlmutató változást képes generálni a pénz- és tőkepiacon.

Az MNB a kéthetes lejáratú betéti kamatát kulcsfontosságúnak tekinti.

A betétállomány nagyságának nincs kitüntetett szerepe a monetáris politikában. Ennek elsősorban az az oka, hogy nincs általánosan kimutatható hatása a gazdasági folyamatokra.

A jegybanki likviditásszabályozás folyamata során a jegybank meghatározza a kereslet-kínálat viszonyait a jegybankpénz piacán. A jegybankpénz piaca sajátos: a kínálati oldalon a központi bank monopolhelyzetben van. Ezzel szemben álló hitelintézeti jegybankpénz-keresletnek több forrása van: jegybanki számlapénzre egyrészt az ügyfelek készpénzigényének kielégítéséhez (a számlapénz készpénzre váltható), másrészt a napi tranzakcióik lebonyolításához (működési tartalék), végül a jegybanki tartalék-előírásoknak (kötelező tartalék) való megfeleléshez van szükségük.

Végleges állampapír adásvétel

A klasszikus nyílt piaci műveletnek számító végleges állampapír adásvétel keretében a központi bank értékpapírokkal, elsősorban állampapírokkal kereskedik a másodlagos piacon azzal a céllal, hogy a likviditás kínálatát szabályozza. Ezeket a műveleteket a jegybankok kezdeményezik (diszkrecionális eszköz), viszont nem jelent kényszert a piac számára, tehát a bankok saját elhatározásból, a piaci feltételek függvényében döntenek arról, hogy elfogadják-e a jegybank ajánlatát. Ennek az eszköznek azonban a feltétele, hogy megfelelő mennyiségű értékpapír-állomány legyen elérhető a piacon, vagyis fejlett, likvid elsődleges és másodlagos értékpapírpiac létezzen az adott országban, másrészt passzív oldali szabályozás esetén a jegybanknak is jelentős mennyiségű értékpapírral kell rendelkeznie. Az MNB ezt az eszközt ritkán alkalmazza.

Magyarországon a fő monetáris politikai eszköz betéti jellegű, így bár a mechanizmus némileg eltérő, hatása ugyanaz: magasabb jegybanki betéti kamat mellett a kereskedelmi bank csak magasabb kamatért hajlandó hitelezni ügyfeleit, de megfelelő verseny esetén többet is fizet a nála elhelyezett betétekért.

Függetlenül tehát az irányadó eszköz típusától, az irányadó jegybanki kamat változása azonos irányba mozdíthatja a piaci kamatokat, és ez utóbbiakat már a háztartások és a vállalatok is érzékelik. A kamattranszmisszió másik fontos aspektusa, hogy milyen lejáratú hitelek és betétek kamatai változnak. A jegybanki eszköz rendszerint egészen rövid lejáratú, Magyarországon kéthetes. A háztartások és vállalatok ugyanakkor hosszabb időszakra vesznek fel hitelt vagy kötik le pénzüket. A rövid és a hosszú lejáratok kamatai között a **várakozások** teremtenek kapcsolatot.

A várakozási hipotézis szerint a hosszú lejáratú kamatok a jövőben várt rövid kamatok átlagaként adódnak. Ennek megfelelően egy jegybanki kamatemelés annál jobban növeli a háztartások és vállalatok számára érdekes kamatokat, minél tartósabbnak gondolják az emelést a piaci szereplők.

A nemzetközi tőke mozgások szabadsága esetén a kamatpolitikára érzékenyen reagálhat az **árfolyam**. Az árfolyamcsatorna különösen a kis, nyitott országokban játszik kitüntetett szerepet, ugyanis az importált javak árát, valamint az exporttermékek versenyképességét közvetlenül érinti a hazai valuta értéke.

Egy felértékelődés nyomán csökken az exporttermékek iránti külső kereslet, viszont nőhet az olcsóbbá váló külföldi termékek behozatala. A hazai kibocsátás így összességében csökken, az árak – a külkereskedelemben kerülő olcsóbb javak miatt – mérséklődnek.

A kamatok és az árfolyam között a **kamatparitás** teremt összefüggést. Mivel egy nemzetközi befektető választhat, hogy milyen valutában növeli pénzét, tartósan nem térhetnek el egymástól a különböző pénznemben realizált hozamok. A tényleges hozamot a kamat és az árfolyam változása együttesen határozza meg. Ha a kamat és az árfolyamnyereség együttesen elmarad a máshol elérhető hozamtól, a befektetők mindaddig elfordulnak a valutától, amíg vagy a kamatok, vagy az árfolyam-erősödés nem teszi újra versenyképessé.

A jegybanki kamatemelés, amennyiben az a piaci kamatokat is növeli, vonzóbbá teszi a hazai valutában történő **befektetéseket**. A nemzetközi befektetők kereslete ilyenkor megélné, ami vásárlói nyomást okoz a devizapiacra, erősítve a hazai valuta árfolyamát. Az erősödés mindaddig tart, amíg a piaci szereplők úgy nem gondolják, hogy hosszabb távon inkább gyengülés várható, és ez ellensúlyozza a kamattöbbletet. Az új egyensúlyban tehát magasabb belföldi kamatok, és felértékeltőbb árfolyam alakul ki. Magyarországon a forint árfolyama azonnal, 1–2 napon belül reagál az MNB kamatlépéseire.

Tekintsük meg az alapvető mechanizmust a **részvényárak** viselkedésével. Egy kamatemelés következtében a részvények hozama kevésbé lesz vonzó a kötvényekhez viszonyítva, így árak csökkenni fog. Csökkenő részvényárak mellett a vállalatoknak kevésbé éri meg, hogy tőkeállományukat bővítsék új részvények kibocsátásával. A részvényár-csökkenés a háztartások vagyonát is elértékteleníti, akik így kevesebbet fognak fogyasztásra költeni.

A részvények mellett még az ingatlanárak játszhatnak fontos szerepet. Magyarországon a tőzsdei kapitalizáció alacsony szintje, és a háztartások vagyonában játszott elhanyagolható szerepe miatt a részvénypiac nem tekinthető a monetáris politika fontos közvetítőjének. Az ingatlanárak ugyanakkor meghatározóbbak lehetnek

A közgazdászok figyelme a '90-es évek közepén fordult olyan nem hagyományos transzmissziós mechanizmusok felé, mint a **hitelcsatorna**. Jellemzően két, egymástól elkülöníthető formája van: a bankhitelezési és a mérlegcsatorna. Az előbbi mechanizmus arra épül, hogy egy monetáris szigorítás után csökken a látra szóló betétek állománya. A bankok forrásai így megdrágulnak, újabb forrásokat csak nagyobb finanszírozási prémium mellett tudnak bevonni, és a hitelek kamata a jegybanki kamatemelés mértékénél jobban fog emelkedni.

A mérlegcsatorna azt a jelenséget takarja, amikor a magasabb kamatok miatt a vállalat eszközei leértékelődnek, és mivel azok fedezetként is szolgálnak, csak jelentősen magasabb kamatok mellett jutnak hitelhez. A hitelcsatorna fontos tulajdonsága, hogy nem önálló mechanizmus, hanem a hagyományos kamatcsatorna hatását erősíti fel.

Végül szóljunk a várakozások szerepéről is!

A jegybanki kamatemelés következményei számos formában érinthetik a háztartásokat és a vállalatokat: magasabb hitel- és betéti kamatként, erősebb árfolyamként, vagy csökkenő hitelkínálatként. A monetáris szigorítás hatására az árupiaci kereslet visszaesik. Az árak lassan alkalmazkodnak, ezért a gazdasági szereplők a fogyasztási, beruházási kiadásaik visszafogásával válaszolnak a monetáris lépésre, és a nettó export is visszaeshet. Magyarországon a vállalati beruházásokon mutatható ki a monetáris politikai szigorítás kereslet-visszafogó hatása. Kamatemelés után a beruházások viszonylag gyorsan csökkennek, átmenetileg, mert a tőkeköltség nő. Az emelés után 2–3 évvel a beruházási kiadások visszatérnek eredeti szintjükre.

És egy újdonság! Ide kívánczok, hogy mennyire élő a MNB szerepvállalása.

A Magyar Nemzeti Bank elnökének 13/2010. (IX. 6.) MNB rendelete a kötelező tartalékráta mértékéről. A hitelintézetek maugak választhatnak az MNB által újonnan meghatározott kötelező tartalékráta mértékek közül:

A Monetáris Tanács 2010. szeptember 6-i döntése alapján a jövőben minden tartalékköteles hitelintézet maga döntheti el, hogy a jelenleg érvényes 2%-os, vagy annál magasabb tartalékráta vonatkozzon-e rá. A tartalékköteles hitelintézetek a 2010. novemberi tartalékteljesítési periódustól kezdődően a 2%, 3%, 4% és 5%-os tartalékráták közül választhatnak. Választásukat ezt követően félévente módosíthatják, minden év áprilisában és októberében. A választható tartalékráta hozzájárul a kötelező tartalékrendszer hatékonyságának növeléséhez, ezáltal a jelenleginél jobban támogatja a hazai hitelintézetek likviditáskezelését és a bankközi forintpiac stabilitását.

A változtatást a bankközi piacoknak a pénzügyi válság kirobbanása óta tartó korlátozott működése teszi szükségessé, célja kizárólag a hazai hitelintézetek likviditáskezelésének támogatása, ezáltal a bankközi pénzpiaci hozamok ingadozásának simítása.

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

3. 1. Feladat

Ismertesse a pénzforgalom szabályozásának módjait!

---

3. 2. Feladat

Fogalmazza meg a monetáris politika célját!

---

3. 3. Feladat

Részletezze a pénzforgalom szabályozásának eszközeit!

MEGOLDÁSOK

3. 1. Feladat

A központi banknak a pénzforgalom szabályozására hagyományosan három fő eszköze van: a kötelező tartalékráta rendszer, a refinanszírozás és a nyílt piaci műveletek.

3. 2. Feladat

A forgalomban lévő pénz mennyiségének szabályozása, a kormány által a központi bankon keresztül

3. 3. Feladat

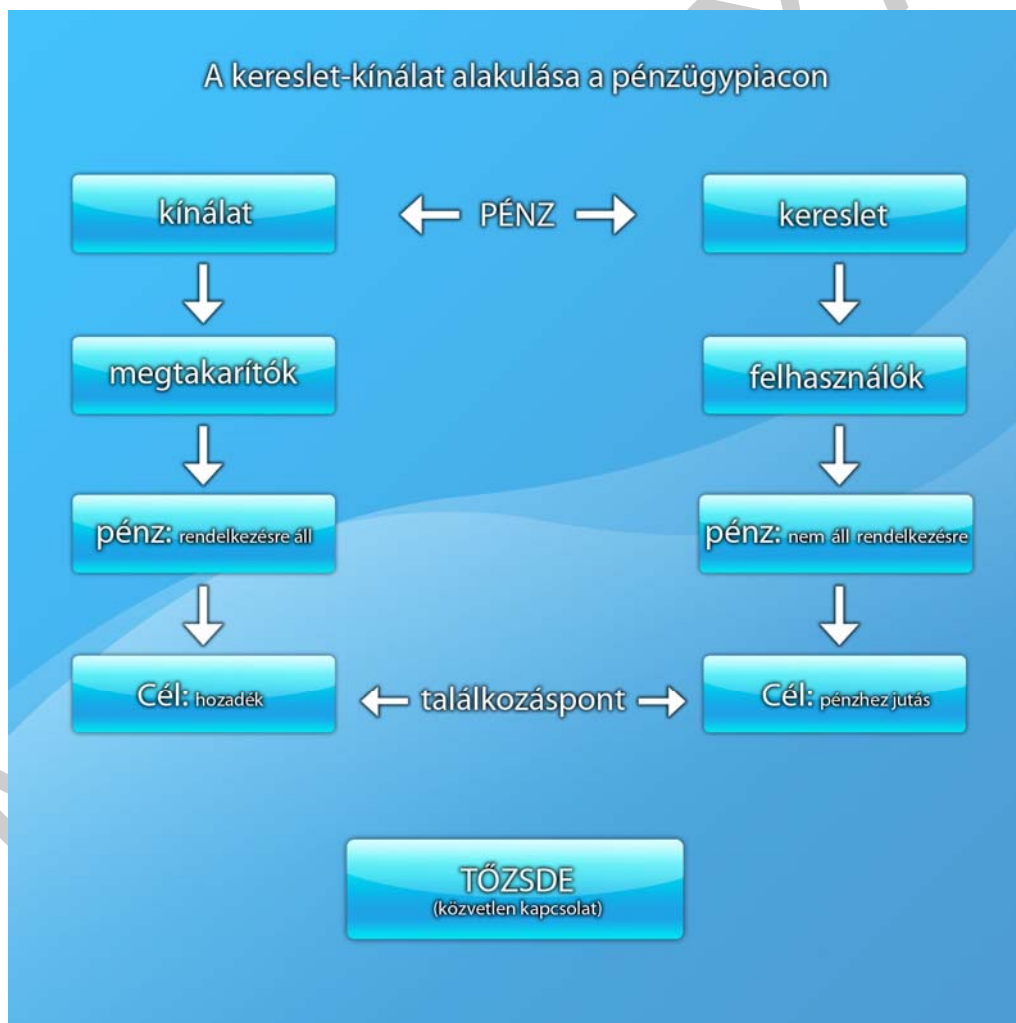
A központi bank a tartalékráta változtatásával szabályozhatja a pénzforgalmat. Ha több pénzt akar a forgalomba juttatni, akkor csökkenti a tartalékrátát. Ha pénzt akar kivonni a forgalomból, akkor emeli a tartalékrátát. A központi bank az alapkamat változtatásával szabályozhatja a pénzforgalmat. Ha több pénzt akar a forgalomba juttatni, akkor csökkenti az alapkamatot. Ha pénzt akar kivonni a forgalomból, akkor emeli az alapkamatot.

Nyílt piaci műveletekkel: ha több pénzt akar a forgalomba juttatni, akkor nagymértékben vásárol értékpapírt, devizát, aranyat, ha pénzt akar kivonni a forgalomból, akkor nagymértékben elad értékpapírt, devizát, aranyat.

A PÉNZÜGYI KÖZVETÍTŐK A PÉNZÜGYI PIACOKON

ESETFELVETÉS–MUNKAHELYZET

Ön egy biztosító alkalmazottja, ügyfeleket kell toboroznia. A megszólított érdeklődő hezitál, hogy a tőzsdén forgassa megtakarításait, vagy más formát válasszon. Ön kérdésére kimerítő választ próbál adni.

5. ábra. Pénzpiac a bankok nélkül

Pénzügyi piacoknak a modern gazdaságok azon rendszereit nevezzük, amelyek a rövid- és hosszúlejáratú pénzek közvetítését teszik lehetővé.

Az értékpapír tranzakciók lebonyolításának helye az értékpapírpiac, amelynek két típusa:

Elsődleges piacon olyan tranzakciók folynak, ahol a kibocsátó értékesíti az értékpapírjait, pl. kötvénykibocsátás, vagy részvény értékesítése. Így jutnak a vállalatok a szükséges tőkéhez.

Másodlagos piacon a már kibocsátott értékpapírok szabad forgalma zajlik a befektetők között. Itt az értékpapírok tulajdonosi köre változik, az értékpapír kibocsátójának pénzügyi helyzete nem. A másodlagos piacon juthat hozzá a magánbefektetők többsége az értékpapírokhoz, mindegy, hogy az akár államkötvény vagy részvény.

Az értékpapírpiacok klasszikus modelljében kétféle kereskedési helyet különítettek el a tőzsdéi és a tőzsdén kívüli kereskedést. A tőzsdéi kereskedések voltak azok a helyek, amelyek szabályozott keretek között, előre meghatározott kereskedési szabályok között működtek, míg tőzsdén kívüli piacok voltak az ilyen szabályrendszerrel nem rendelkező kereskedési típusok.

A bankok szerepével, mint a pénz közvetítésének szereplője megismerkedtünk, most folytassuk a tőzsdével röviden, hiszen részletesebben tanul róla!

A pénzügyi piacok egyre inkább elektronikus piacterek, ahol a szereplőket modern telekommunikációs és informatikai hálózat köti össze. A piacok túllépik a nemzeti kereteket, és néhány nagyobb piac inkább nemzetközi, feladatokat végez. A korábban szokványok alapján működő kereskedést törvények és szabályok, illetve az ezek betartatására létrejött kormányügynökségek szabályozzák, felügyelik.

Az első tőzsdék a 17. században jelennek meg Európában. Elterjedésükben a földrajzi felfedezések után a gyarmatokról behozott nagy mennyiségű áru, a kiterjedő világhandlalom, és a nemesfém bányászat tőkeigénye által megalakult társaságok részvényeinek forgalmazása volt meghatározó. Az évszázadok folyamán kialakult, és fejlődő tőzsdék az elmúlt évtizedekben jelentős változáson mentek keresztül, de lényegében ma is ugyanazt a szerepet látják el, mint alapításukkor.

A világ legnagyobb tőzsdéi: Tokyo Stock Exchange, NY Stock Exchange, Nasdaq Stock Exchange, London Stock Exchange, Euronext, Deutsche Börse, Toronto Stock Exchange, Swiss Exchange, Italian Exchange, Hong Kong Exchange & Clearing.

A világ legelső elektronikus tőzsdéje, az 1971-ben alapított NASDAQ is alternatív piaci modellként indult – az amerikai értékpapírcégek szövetsége, az NASD automatikus árfolyamjegyzési rendszereként (National Association of Securities Dealers Automated Quotation – NASDAQ). Az internetes technológiák megjelenésével egyre több piaci szereplő igénye, hogy kereskedhessen a tőzsdén.

Az értékpapírok kereskedése során központi szerepük van a **tőzsdéknek**. A következő elvárásoknak felelnek meg.

Koncentrált piac – térben is időben egy helyre koncentrálja az adott befektetési eszközök keresletét és kínálatát.

Átlátható – ismerve a nyilvánosság, így minden, ami a tőzsdén történik (vételi és eladási ajánlatok az adott értékpapírokra, kötések stb.) nyilvános, bárki által azonnal elérhető információ.

Szabályozott – biztonságos keretek között történik az értékpapírok kereskedelme, ezért a befektetők többsége ragaszkodik a tőzsdei tranzakciókhoz.

A tőzsdei kereskedés szigorú szabályozottsága miatt a kereskedésben a befektetők közvetlenül nem vehetnek részt, csak befektetési szolgáltatókon (illetve bankokon) keresztül, azaz tőzsdei kereskedési jogot csak ezek az intézmények szerezhettek. A befektetők tőzsdei tranzakciót a befektetési szolgáltatóknak adott tőzsdei megbízással végezhetnek.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

Keressenek internet segítségével információkat, adatokat, a legfontosabb tőzsdékre és a magyar tőzsdére vonatkozóan! Dolgozzanak párban!

Tekintse át a magyar tőzsde alakulását, működését! _____

Hogyan nevezzük a magyar tőzsdeindexet, miért? _____

Milyen értékpapírokkal kereskedik a BÉT? _____

_____

Milyen kereskedés történik a BÁT - on? _____

_____

Keresse meg a fent felsorolt tőzsdék indexeinek megnevezését! Mit jelentenek az indexek, mire lehet következtetni vizsgálatukkal? _____

_____

Miért fontos a tőzsdék jelenléte? _____

_____

Tőzsdei kereskedés Magyarországon

Magyarországon a tőzsdei kereskedés egyetlen intézménye az 1990-ben alapított Budapesti Értéktőzsde (BÉT), amelynek értékpapírpiacán elsősorban a hazai nagy- és középvállalatok részvényeivel valamint állampapírokkal, vállalati kötvényekkel és befektetési jegyekkel lehet kereskedni.

A BÉT-én sem lehet közvetlen kereskedési jogot szereznie a befektetőknek, erre csak a bankok és brókercégek jogosultak. A befektetők a befektetési szolgáltatókon keresztül kereskedhetnek.

A piac működésének harmadik fontos szereplője a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete, amely biztosítja, hogy a piac és annak valamennyi szereplője a törvényi keretek között működjön.

Most térünk vissza a pénzügyi közvetítőkre, miután áttekintettük, hogy hol, milyen keretek között tudnak működni.

INTÉZMÉNYI BEFEKTETŐK

A befektetési szolgáltatók szabadon döntenek arról, hogy az ügyfelek céljainak megfelelő tranzakciókat hol hajtsák végre. Az egyedüli **alapelv**, amelynek mindig érvényesülnie kell, hogy *a befektetők a számukra lehető legjobb áron kapják meg, illetve adják el az értékpapírokat*. Az értékpapír - piaci kereskedés már nem csak a tőzsdei ügyletkötéseket jelenti a részvénytársasági magánbefektetők számára. Az értékpapírpiac a mai modern világban, a sem fizikailag, sem földrajzilag, sem pedig időben nem körülhatárolható piac. Az értékpapír tranzakcióknak sok formája van.

A legtöbb ember a megtakarított pénzét a kereskedelmi bankoknál, a különböző pénzügyintézeteknél helyezi el. A leggyakoribb befektetési formákról már tanult. Ismerjük meg azokat az intézményeket, amelyek kezelik a befektetéseket a bankokon kívül!

Az intézményi befektetők nagy mennyiségű szabad pénzeszközt kezelnek, fektetnek be úgy, hogy hosszabb távon biztosítsanak forrásokat a pénz, és tőke piacon, miközben fő tevékenységük többnyire nem pénzügyi szolgáltatás finanszírozása.

Az intézményi befektetők növekedésére is erősen hatott a pénzügyi piacok fejlődése az elmúlt évtizedekben, illetve az ebben a szektorban végbement vállalati átalakulások.

Az intézményi befektetőket a befektetési politikájuk és a tőkepiacokon betöltött szerepük alapján *csoportosíthatjuk*.

Elsődleges intézményi befektetők

- Biztosítótársaságok
- Nyugdíjalapok
- Befektetési alapok és társaságok
- Egyéb intézményes befektetők (pénzügyintézetek, lízingalap, stb.)

Biztosítótársaságok

A kereskedelem élénkülése a növekvő károk miatt tőkeerős biztosító részvénytársaságok megjelenését kényszerítette ki. Az első intézményi biztosító társaság Londonban 1688 - ban alakult a Lloyd,s, tengeri szállítmánybiztosításokkal foglalkozott.

A **biztosítás lényege** az előre nem látható, de valószínűleg bekövetkező káresetek elleni nyújt megoldást. A biztosítás **módszere**: a veszélyközösségek létrehozásával kollektív tartalékképzés. A **veszélyközösség** hasonló kockázatokra vonatkozó biztosítások olyan együttese, amelyen belül a kockázatkiegyenlítődés végbemegy, a *tartalékokat a befizetett díjakból és a befektetések hozamából folyamatosan képzik.*

Annak ellenére, hogy a világ különböző részein más-más módon szerveződnek a biztosítók, a funkciók, amelyeket ellátnak, nagyjából két csoportra oszthatók: életbiztosítás, illetve vagyon- és balesetbiztosítás. *A tőkepiacon eredetileg főleg az életbiztosítók voltak aktívak, hiszen jól tervezhető kiadásaikra hosszútávon folyamatosan növekvő és a tőkepiacon jó hozammal befektetett tartalékokat tudtak képezni.* Az integrált pénzügyi csoportok kialakulása miatt ma már csak elvétve találni tisztán vagyon- vagy életbiztosítót.

Az utóbbi évtizedekben *a biztosítók jövedelmezősége egyre inkább a befektetési tevékenység eredményének* alárendelve alakult, ami annak köszönhető, hogy a biztosítási tevékenység nyeresége nem jelentős. A társadalombiztosítási rendszerek privatizációja következtében megnőtt a nyugdíjbiztosítási szerepvállalás, és a termékek megtakarítási jellege erősödött.

Ezzel párhuzamosan *a biztosítók szerepe az intézményi befektetések piacán, illetve a tőkepiacokon folyamatosan nőtt,* és a jobb hozamok elérésének megvalósulása érdekében a vállalt kockázat is nőtt. A verseny itt is a költségek csökkentésének, a gazdaságos üzemméret növekedésének irányába hatott, összeolvadásokhoz és felvásárlásokhoz vezetett. Egyes biztosítók nem csupán biztosítási és vagyonkezelési tevékenységet végeznek, hanem banki, illetve befektetési banki üzletbe is beszálltak. Így jött létre pl. az ING csoport.

A banki-biztosítói integráció gyakran a bankok kezdeményezésére jön létre. Ilyen esetnek számít a Credit Suisse és a Winthertur biztosító ügylete, de az is előfordul, hogy egy bank alapít biztosítót. Ahogy a befektetési bankok tőzsdére mentek, úgy a biztosítóknál is lejátszódik a részvénytársasággá alakulás és sokszor a tőzsdéi bevezetés. Ez a folyamat pedig gyorsítja az összeolvadásokat, a növekedést. Gondolj csak vissza, az Aranykönyvben több formáját láttad a biztosítási tevékenységgel foglalkozó intézményeknek!

A biztosítások csoportosítása

A biztosításoknak rendkívül sokféle típusa alakult ki. A hazai gyakorlatban legelterjedtebb kategorizálás szerint három fő csoportról beszélhetünk: vagyonbiztosítás, felelősségbiztosítás, személybiztosítás.

Vagyonbiztosítás: A különböző vagyontárgyakban bekövetkezett károsodás ellen biztosítanak fedezetet. Fő típusai: épületbiztosítás, gépjármű biztosítás (pl. casco), vállalalkozási vagyonbiztosítás, mezőgazdasági biztosítás stb.

A biztosítási összeg nagysága a konkrét kár mértékéhez igazodik (ún. kárbiztosítás).

Felelősségbiztosítás: A biztosított által harmadik személynek okozott kár megtérítésére nyújt fedezetet. Fő típusai: gépjármű kötelező felelősségbiztosítás, szakmai felelősségbiztosítások (pl. egészségügyi szolgáltatók)

Személybiztosítások: Az emberi élettel, egészséggel kapcsolatos biztosítási események bekövetkezése esetén, rendszerint a szerződésben előre meghatározott összegű szolgáltatást nyújtanak (ún. összegbiztosítás). Ebbe a csoportba tartozik az élet, a baleset és az egészségbiztosítás.

Nyugdíjalapok, nyugdíjpénztárak

Ez az a pénzügyi forma, amely hazánkban is változó félben van, így csak a jellemző tulajdonságaira térünk ki.

A nyugdíjalapok befektetési politikáját a **hosszú távú befektetések** jellemzik, *amelyekkel szemben alacsony a likviditási igény.* Ennek az oka abban rejlik, hogy az életbiztosításokhoz hasonlóan itt is viszonylag pontosan *előre jelezhető a pénzkiramlások rendje.* A pénzek beáramlása is hasonló módon előre jelezhető, bár ez nagyon sok tényezőtől függ. Így például ma már az értékpapírcégek, egyre inkább kezdenek betörni a hagyományosan az életbiztosítók és nyugdíjalapok területének tartott üzletágakba azáltal, hogy évjáradéki konstrukciókat ajánlanak ügyfeleiknek a jövő biztosítására. A nyugdíjalapok lényeges előnye azonban, hogy széleskörű adókedvezményeket élveznek a befektetéseik után járó jövedelmekre.

A nyugdíjalapok típusai

Nyugdíjpénztárak, pénztári formában alakultak meg. Két formájuk létezik: **az önkéntes kölcsönös és a kötelező magánpénztárak.** A magánpénztárak alternatívát jelentenek a társadalombiztosítási befizetésekkel szemben.

A tagok pénze egyéni számlákon gyűlik mindkét rendszerben, és vagy önállóan, vagy – egyre inkább – külső megbízott vagyonkezelők végzik a pénz befektetését.

Magyarországon is létrejött a hárompillérű biztosítási rendszer: központi társadalombiztosítás, kötelező magánbiztosítás, illetve önkéntes kiegészítő biztosítás.

Kiegészítés. A legfejlettebb nyugdíjbiztosítási hagyományokkal rendelkező országokban mind az üzleti biztosítók, mind pedig a vállalati nyugdíjalapok magasabb arányt biztosítják az egyéni nyugdíjaknak, mint a központi társadalombiztosítás. Ilyen országok az Egyesült Királyság, Hollandia, Svájc, az USA. A legnagyobb szerepet a vállalati nyugdíjalapok játsszák, amelyekbe a vállalat fizeti be az alkalmazottak számlájára pénzt. Ebben a konstrukcióban vagy a befizetés nagysága meghatározott és a majdani szolgáltatás ismeretlen, illetve csak becsülhető, vagy a befizetés aszerint ingadozik, hogy a jövőbeli szolgáltatási ígéret, vagyis a nyugdíj szintje a biztosításmatematikai kalkulációk szerint mekkora befizetést igényel. Ez utóbbit hívjuk szolgáltatás által meghatározott rendszernek.

Befektetési alapok (társaságok)

A befektetési alapok a befektetők pénzének összegyűjtésére és befektetésére alkalmas szabályozott portfóliók, amelyek létezhetnek önálló jogi személyként (mint társaságok) vagy önálló jogi személyiség nélküli intézményként.

Törvénnyel szabályozzák az alapok létrehozását, működését, kapcsolatát a tőkepiacokkal. A törvény rendelkezik a befektetők védelmét érintő kérdésekben is.

A befektetési alapok csoportosítása

A befektetési alapok lehetnek *tőkeszerkezetük alapján: nyílt végűek (open-end) és zárt végűek (closed-end).*

A befektetési portfólió alapján: *értékpapír-, ingatlan-, pénzügyi, határidős, fedezeti (hedge fund), illetve kockázati tőke-befektetési alapként* csoportosíthatjuk.

A befektetési politika alapján: növekedési, jövedelmi és kiegyensúlyozott (balanced) alap, illetve nem aktívan kezelt az indexalap, amely valamilyen index követését végzi. Ezen túl beszélünk még nemzetközi, globális, fejlődő piaci, regionális, ágazati alapokról.

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete biztosítja, hogy a piac és annak valamennyi szereplője a törvényi keretek között működjön. Engedélyt a tőzsdék, elszámolóházak, illetve a befektetési szolgáltatók működéséhez a törvényi feltételek megléte esetén ad.

A befektetési alapokkal lezárjuk a pénzügyi közvetítők szerepének, fajtáinak ismertetését.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

Kisebb csoportot alkotva, rendszerezék ismereteiket a biztosításokkal kapcsolatban az alábbi szempontok szerint!

1. Ha eldöntöttem, hogy szükségem van biztosításra, hogyan válasszam ki?

A Magyarországon működő biztosítótársaságok jegyzéke sok helyen elérhető akár nyomtatott formában, akár interneten keresztül. A biztosítási termékek szabályai egy átlag állampolgár számára bizony sokszor nehezen érthetők, ezért a szakmai és jogi szempontok megfelelő kiválasztását célszerű **biztosításközvetítő**kön keresztül bonyolítani, amelyek jegyzéke szintén több helyen megtalálható. A Felügyeleten mindkét jegyzék elérhető.

Nagyon fontos, hogy minden biztosítási szerződés megkötése előtt alaposan tájékozódni kell a biztosító által nyújtott szolgáltatásokról, azok feltételeiről. Ezeket az információkat a biztosítók által terjesztett szórólapokon, ügyfél tájékoztatókon, illetve az interneten keresztül kaphatjuk meg, de ha nem minden válasz egyértelmű, akkor célszerű a személyes kapcsolatfelvétel.

2. Milyen szempontokra kell figyelnem a szerződéskötésnél?

A megkötni kívánt biztosítás vonatkozásában alapvetően:

- a *biztosító által vállalt kockázatok meghatározása*, azaz milyen *biztosítási eseményekre* terjed ki a biztosító szolgáltatási kötelezettsége.
- a biztosító mentesülésének esetei,
- a biztosító által alkalmazott kizárások köre,
- a biztosítási díj összege.
-
-

3. Milyen jogai, és kötelezettségi vannak a szerződő ügyfélnek?

Tájékoztatáshoz való jog (a biztosítónak a szerződés megkötése előtt bizonyítható módon, közérthető, egyértelmű és részletes tájékoztatást kell adnia a szerződést kötni kívánó ügyfél részére a biztosító főbb adatairól (a társaság neve, jogi formája és címe) és a biztosítási szerződés jellemzőiről. A biztosító a tájékoztatást elektronikus kereskedelmi szolgáltatás nyújtása esetén az ügyfél számára folyamatosan és könnyen elérhető elektronikus úton is köteles közzé tenni.

Díjfizetési kötelezettség azt jelenti, hogy időben és folyamatosan rendezve legyen a biztosítás díja. Díjmaradás esetén, ha a szabályzat nem rögzíti, akkor a biztosító külön felszólítást nem küld.

Közlési kötelezettség a szerződő a szerződéskötéskor köteles a biztosítás elvállalása szempontjából minden olyan lényeges körülményt közölni, amelyet ismert vagy ismernie kellett.

4. Hogyan lehet időközben megszüntetni a biztosítási szerződést?

A vagyont biztosítási szerződések mindkét fél részéről indokolás nélkül felmondhatók írásban a biztosítási évfordulóval. A felmondásnak az évfordulót megelőzően legalább 30 nappal kell megérkeznie.

A biztosítási évforduló lehet naptári évvel megegyező, vagy a szerződéskötés idejéhez igazodó. Az életbiztosítási szerződésekre eltérő szabályok vonatkoznak, amelyek korlátozzák a felmondás lehetőségeit.

Közös megegyezéssel bármikor lehetőség van évközben is a szerződés megszüntetésére.

5. Jogorvoslati kéressel hova lehet fordulni?

Elsősorban az érintett biztosítónál. Ha nem sikerül megegyezni, a panaszos fordulhat a Felügyelethez ill. a Kamarák mellett működő békéltető testületekhez is. Minden esetben igénybe lehet venni a bírósági utat is, amely a biztosító és a biztosított közötti jogvita eldöntését és lezárását jelenti.

A biztosításokat, mint a legbiztonságosabb megtakarítási formákkal kapcsolatos kérdéseinket ezzel áttekintettük. Folytassuk a gondolatmenetet, hogy a válság kialakulására vonatkozó példa magyarázatát is megtaláljuk!

A legtöbb ember a megtakarított pénzét a kereskedelmi bankoknál, a különböző pénzügyintézeteknél helyezi el. Ezek a betétszámla(könyv), folyószámla, kincstárjegy, letéti jegy, hitelszövetkezeti betétek, államkötvény és befektetési jegy.

6. Értékelje a megtakarítási formákat likviditásuk, biztonságosságuk és jövedelmezőségük alapján! Internet segítségével konkrét kondíciókat is megkereshet. Hasonlítsa össze őket!

A készpénz és a látra szóló követelések megtartása állandóan ingadozik. Az ingadozások az alacsony kamatok, és alacsony infláció idején gyakoribbá válnak. Az emberek több készpénzt akarnak maguknál tartani, ezzel együtt növekszenek a látra szóló követelések is, melyek a kereskedelmi bankok más követelésállományát csökkentik.

Mi lehet a magyarázata? Beszéljék meg közösen!

A pénznek van egy másik oldala, amely spekulációs motívumot elégíti ki. Ez a pénz értéktartalékolási funkcióján alapul. A spekulánsok folyamatosan megpróbálnak meggazdagodni azon, hogy visszatartott aktíváikat állandóan oda-vissza cserélgetik a pénz és az értékpapírok között.

Ezért:

Amikor a kamatláb alacsony és az értékpapírok ára magas, a pénz iránti spekulációs kereslet növekszik. Ellenkező esetben, ha a kamatláb magas és a kötvényárak alacsonyak, csökken a pénz iránti spekulációs kereslet.

És visszatértünk a bevezetőben említett esetre, a spekulációs pénztartásra.

6. ábra.

7. Miért kellene egy spekulánsnak kézpénzt tartani a tőke vesztes elkerülése céljából?

Amikor egyéb aktívákkal, különösen a takarékbetétekkel és a lekötött betétekkel elkerülheti, sőt kamatot is kap utánuk. A kézpénznek a preferálását bizonyára az a fő jellemző vonása magyarázza a takarékbetétekkel és egyéb letéti számlákkal szemben, hogy elfogadják csereeszközként.

Elemezzék osztályszinten a felvázolt kérdést, és a választ!

A fő probléma az, hogy a spekulációs motiváció csak akkor fordul elő, ha egyes befektetők úgy gondolják, hogy a kamatláb a normális alatt, a kötvényárak pedig a normális felett vannak. Ez az elképzelés nem képes megmagyarázni, hogy a pénz iránti kereslet miért maradt magas hosszú időn át alacsony kamatlábak mellett is (mint pl. a 30-as években). Ugyanis az idő múlásával a spekulánsoknak át kell gondolni a normál kamatlábról alkotott nézeteiket. Így a tényleges és a normál kamatláb közötti különbség fokozatosan eltűnik (és a spekulációs pénztartásnak is el kell tűnnie).

Sok megválaszolatlan kérdés merülhet fel, amelyhez további kitartó ismeretszerzést, összefüggések megkeresését kívánom!

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

4. 1. Feladat

Csoportosítsa a pénzügyi intézményeket, és néhány szóval jellemezze őket tevékenységeik alapján!

MUNKANYAG

---

4. 2. Feladat

Sorolja fel a biztosítás alapkategóriáit!

MUNKANYAG

---

4. 3. Feladat

Röviden foglalja össze a biztosítások és a nyugdíjbiztosítások szerepét!

MUNKANYELV

MEGOLDÁSOK

4. 1. Feladat

Kereskedelmi bank: minden pénzügyi szolgáltatás végzésére felhatalmazott pénzintézet. Üzletszerűen foglalkozik betétgyűjtéssel, saját tőkét meghaladó mértékű pénzeszköz elfogadásával, és pénzforgalmi szolgáltatások nyújtásával. Szakosított hitelintézet: csak a rá vonatkozó, törvényben előírt pénzügyi szolgáltatásokat egyes pénzintézeti tevékenységeket végezhet. Pl. jelzálog-hitelintézet. Szövetkezeti hitelintézet: a helyi lakosság, illetve a kisvállalkozások részére nyújt egyszerűbb pénzügyi szolgáltatást. Ide tartozik a takarékszövetkezet és a hitelszövetkezet. Pénzügyi vállalkozás: A betétgyűjtés és a pénzforgalmi szolgáltatás kivételével minden más pénzügyi szolgáltatást végezhet.

Az intézményi befektetők nagy mennyiségű szabad pénzeszközöket kezelnek, fektetnek be úgy, hogy hosszabb távon biztosítanak forrásokat: biztosítótársaságok, nyugdíjalapok, befektetési alapok és társaságok, egyéb intézményes befektetők

4. 2. Feladat

Vagyonbiztosítás, felelősségbiztosítás, személybiztosítások

4. 3. Feladat

A biztosítók kollektív tartalékképzést folytatnak a veszélyközösségekkel. A veszélyközösség hasonló kockázatokra vonatkozó biztosítások olyan együttese, amelyen belül a kockázatkiegyenlítődés végbemegy, a tartalékokat a befizetett díjából és a befektetések hozamából folyamatosan képzik.

A nyugdíjalapok befektetési politikáját a hosszú távú befektetések jellemzik, amelyekkel szemben alacsony a likviditási igény. Ennek az oka abban rejlik, hogy az életbiztosításokhoz hasonlóan itt is viszonylag pontosan előre jelezhető a pénzkiáramlások rendje

IRODALOMJEGYZÉK

AJÁNLOTT IRODALOM

ANTAL LÁSZLÓ [2004]: Fenntartható-e a fenntartható gazdasági növekedés? Közgazdasági Szemle Alapítvány, Budapest

Jaksity György: A pénz nyugtalan természete

MNB [2008]: Jelentés a pénzügyi stabilitásról (2008. október), Magyar Nemzeti Bank

<http://www.mnb.hu>

MUNKANYAG

A(z) 1969-06 modul 002-es szakmai tankönyvi tartalomeleme felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
52 344 01 0000 00 00	Pénzügyi-számviteli ügyintéző
52 344 02 0000 00 00	Vállalkozási ügyintéző

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:
22 óra

MUNKANYAG

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1-2008-0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
1085 Budapest, Baross u. 52.

Telefon: (1) 210-1065, Fax: (1) 210-1063

Felelős kiadó:
Nagy László főigazgató